

הלכות ציצית – ז

הציצית על הכנף ונוטף על הקרן

שלח טו, לח

ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם.

תצא כב, יב

גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך.

מנחות מב, א

כמאן אזלא הא דאמר רב גידל אמר רב **ציצית צריכה שתהא נוטפת על הקרן**, שנאמר על כנפי בגדיהם (שתהא תולה ומכה על הקרן), **כלומר שיגביהנה למעלה מן השפה** כדי שתהא תולה ונוגעת התלויה בקרן, (רש"י), כמאן כרבי אליעזר בן יעקב אמר ר' יעקב אמר רבי יוחנן **וצריך שירחיק מלא קשר גודל**.

הגהות מיימוניות פ"א אות ב

כתב רא"ם וצריך לתת הציצית לאורך הטלית ולא ברחבו, דבעינן שתהא נוטפת על הכנף, פירוש תלוי על הקרן, ואי הוי ברחבו לא הוי נוטף שהרי כלפי הקרקע הוא תלוי. וכן הנהיג מורי ורבינו ש"י לדקדק בו בטלית שיהיו הציצית נוטפות על הכנף בשעה שאדם מעוטף בו. ויש כנף שהוא תולה בו באורך הטלית ויש ברחבו הכל לפי שמתעטפים בו. והנה שוב חזר בו ואמר דהכל נקרא נוטף על הכנף ... ורש"י פירש שתהא נוטפת תולה ומכסה על הקרן, כלומר שיגביה למעלה מן השפה כדי שתהא תולה ונוגעת התלוי בקרן.

ב"י סי' יא

ובביאור מהר"י חביב ז"ל כתב, טעם שיעור כמלא קשר גודל שמעתי, כי יש באורך קשר גודל יותר משתי אצבעות ואינו עולה לשלש אצבעות, והרי אנו צריכים שלא יהא בקרן ממש, כדי שיהא על הכנף ולא תחת הכנף. וגם צריך שלא יכנס בבגד **שלש אצבעות שלמים**, כי הוא שיעור חשוב להקרא בגד לענין טומאה, ואם כן היה על הבגד ולא על הכנף. ואין מקום לקיים על הכנף ולא תחת הכנף ולא בבגד, רק שיהא הציצית תוך האצבע השלישית קודם השלמתו, ובזה יש לו ממש להקרא על הכנף, כיון שהוא יותר משתי אצבעות, ונקרא כנף ולא בגד כל עוד שלא הניחו למעלה משלש אצבעות שלמות, שיש בהם שיעור בגד.

שו"ע סי' יא

טו יש אומרים שצריך לדקדק שיתלה הציציות לאורך הטלית, דבעינן שתהא נוטפת על הקרן (פירוש תלוי על הקרן), ואם היה ברחבו לא היה נוטף [כו'], שהרי כלפי קרקע היה תלוי.

מ"א שם

כד אבל אין קפידא כל כך לפוסלו בכך.

שוע"ר סי' יא

יד כשעושה הנקב שתוחב בו הציצית, לא יעשנו למעלה משלשה גודלין משפת הבגד, מפני שנאמר על הכנף, ולמעלה מג' אין זה כנף, אלא בגד.

טז ולא יעשה הנקב סמוך לשפת הבגד, שנאמר על הכנף, ואם היה סמוך מאוד לשפת הבגד היה תחת הכנף, ולכן צריך להרחיק הנקב משפת הבגד כשיעור שיש מן קשר אגודל עד סוף הציפורן, דהיינו לערך ב' גודלין.

לד כשתולה הציצית בבגד, צריך לדקדק שיתלה בענין שיהיה הגדיל התלוי נוגע ומכה בכנף הבגד, ולא יהיה תלוי כלפי קרקע, שנאמר על כנפי בגדיהם. ולכן ב' ציצית התחתונות יהיו תלויים לאורך הבגד ... ובב' ציצית העליונים, פעמים צריך שיהיה הגדיל תלוי לאורך הבגד ולפעמים לרחבו, והכל לפי עטיפתו.

שוע"ר סי' טו

יב כיון שאין עליו שם בגד, שהרי אין בו ג' על ג' גודלין.

שוע"ר סי' רסד

טו סמרטוטין ... שנפתה מג' אצבעות אינה מקבלת טומאה שאין שם בגד עליה.

פסקי הסדור הל' ציצית

שבטלית גדול יעשה נקב אחד לבד, ויכניס בתוכו הדי' חוטין ויכפלים לח', וימתחם לאורך הטלית שהוא לרוחב המתעטף, ויקשרם שם על צדי הטלית למעלה ממלא קשר גודל מזוית הטלית שלמטה, שנאמר ועשו להם ציצית על כנפי, ולא בכנפי, אלא בגובה הכנף למעלה ממלא קשר גודל מהזוית.

ולא די במה שהנקב שבו מכניס החוטין הוא למעלה מקשר גודל, שנאמר **גדילים תעשה לך על ארבע כנפות**, שיהא הגדיל נעשה בגובה הכנף. ומהנקב עד הקשר הראשון אינו נקרא גדיל עדיין ... אזי עצה טובה לו לעשות עוד נקב קטן סמוך לשפת הטלית שמצדה לרחבה, למעלה מקשר גודל מהזוית שלמטה, ולהעביר שם חוט הכורך, שהוא הארוך, אחר שעשה הקשר העליון כראוי, קודם שיתחיל לכרוך.

ובטלית קטן יש לעשות ב' נקבים ... **ויקשרם ויהדקם סמוך לבגד ממש**, כדי שיהא הקשר הראשון למעלה מקשר גודל.

ויש מדקדקים לעשות הנקבים באלכסון קצת, בכדי שכשתהא הציצית תלויה למטה לשולי הבגד תהא נוטפת (פירוש נוגעת) **ומכה שם תוך מלא קשר גודל מהזוית**, בשולי הבגד לרחבו, **לחוש לדברי המצריכים כן**.